

2. Гордієвич О. А. Вплив виробничих витрат на показники ефективності молочного скотарства регіону / О. А. Гордієвич. // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2013. – № 4. – С. 125-129.

3. Кернасюк Ю. Рентабельність виробництва молока [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua>

4. Петля М. І. Інтенсифікація як умова підвищення ефективності виробництва молока / М. І. Петля. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2(5). – С. 202-207.

5. Шиян Н. І. Додаткові витрати як чинник підвищення продуктивності в молочному скотарстві / Н. І. Шиян. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2(3). – С. 341-347.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

ЛАБУНСЬКА А. А.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

**Науковий керівник – к.ф.н., доцент
Бобловський О. Ю.**

Основною олійною культурою, що вирощується в Україні, є соняшник. У складі всіх олійних культур він займає 70% посівної площі, і 85% валового збору. Із насіння соняшнику виробляється приблизно дві третини всієї рослинної олії.

Олія має важливе народногосподарське значення. Її споживають як цінний харчовий продукт у натуральному вигляді, широко використовують у харчовій, текстильній, лакофарбовій, парфумерній та інших галузях промисловості для виробництва маргарину, оліфи, мила, стеарину, лінолеуму тощо.

Шрот та макуха (відходи переробки насіння) – цінний корм для сільськогосподарських тварин. Соняшник також вирощують на силос та зелену масу.

В Україні понад 90 % площ олійних зайнято під соняшником, внаслідок чого відбувається деградація земель, виникає загроза зараження ґрунту та поширення хвороб соняшнику. Україна обрала напрям інтеграції у світову економіку, тому стратегія розвитку галузі повинна відповідати принципам ефективного її функціонування, забезпечення пріоритету національного сільського господарства. У переважній більшості

сільгоспідприємств, що вирощують соняшник не дотримуються технологічні вимоги щодо його розміщення. Протягом останнього десятиріччя площі посівів зросли більше чим в 1,5 рази. Недостатньо поширюється його реалізація на організованому ринку. Рентабельність виробництва зростає за рахунок ціни, а знижувати собівартість внаслідок підвищення цін на матеріальні ресурси, мінеральні добрива та засоби захисту від хвороб і шкідників малоімовірно. Крім того економічні відносини з олійно-жировим виробництвом склалися не на користь сільгоспвиробника в еквівалентності обміну. Така економічна ситуація вимагає об'єктивної оцінки подій в галузі, а отже виникає потреба в проведенні поглибленого дослідження питань щодо її подальшого розвитку і підвищення ефективності в нових умовах господарювання.

За даними Державної служби статистики України посівні площі соняшнику у 2014 році у всіх категоріях господарств становлять 5149,2 тис. га і збільшилися проти 2013 року на 398,3 тис. га[3].

Найбільше збільшили посівні площі проти минулого року господарства Миколаївської (62,7 тис. га), Дніпропетровської (55,4 тис. га), Херсонської (38,8 тис. га), Запорізької (37,1 тис. га), Полтавської (33,4 тис. га), Кіровоградської (32,7 тис. га) та ряду інших областей [3].

Збільшення посівних площ викликано високим рівнем прибутковості виробництва соняшнику та значним попитом у світі на рослинні жири.

Далі наведена таблиця 1 з показниками динаміки виробництва соняшнику в Україні за 2010-2014рр.

Розглянувши динаміку виробництва соняшнику в Україні можна зробити висновок, що валовий збір збільшується в основному за рахунок збільшення площі посіву.

Таблиця 1

Динаміка виробництва соняшнику в Україні

Роки	2010	2011	2012	2013	2014
Площа, тис. га	4525,8	4716,5	5081,7	5090,1	5149,2
Валовий збір, тис. тонн	6771,5	8670,5	8387,1	11050,5	0133,3
Урожайність, ц/га	15,0	18,4	16,5	21,7	19,4

За даними державного комітету статистики України [4].

Рівень рентабельності виробництва соняшнику у 2011 р. становив 57%, у 2012 р. – 46%, у 2013 р. – 21 %, у 2014р. – 37,4%[3].

Закупівельна ціна у 2011 р. становила 3225 грн./т, у 2012р. – 3591 грн./т, у 2013 р. – 3315 грн./т (станом на 14 серпня 2014 р.

закупівельна ціна соняшнику без ПДВ становить 4141 грн./т).

Така висока ціна реалізації соняшнику призводить до того, що в окремих регіонах України ця культура в структурі посівних площ займає до 35%.

Крім того, у порушення всіх агротехнічних вимог окремі сільгоспвиробники допускають вирощування соняшнику по кілька років на одних і тих же земельних ділянках, хоча допустима періодичність вирощування соняшника – не менше ніж раз на сім років.

Тривала відсутність спеціальних нормативних актів про відповідальність за без господарське та нерациональне використання земель дозволяла як землевласникам, так і землекористувачам по споживацьки ставитися до основного національного багатства країни. Вирощування сільськогосподарських культур стало здійснюватись виключно за кон'юнктурою ринку, яка ігноруючи екологічні вимоги, диктує виробництво, насамперед, «прибуткових культур».

Практика показує, що господарювання в такий спосіб призводить не лише до надмірного виснаження, втрати родючості та погіршення інших корисних властивостей ґрунтів, а й робить результати діяльності сільськогосподарських підприємств економічно малоефективними, або ж, навіть, збитковими.

Для того щоб покращити фінансово-економічні показники сільгосптоваровиробників за рахунок виробництва соняшнику потрібно не збільшення його посівних площ, а впровадження нових технологій, високоврожайних гібридів, дотримання всіх технологічних вимог, що повинно забезпечити належний валовий збір та урожайність в майбутніх роках.

Важливими складовими підвищення урожайності соняшнику є використання якісного насіння, застосування сівозмін, раціонального поєднання механічних і хімічних способів боротьби з бур'янами, науково обґрунтоване використання добрив, своєчасне збирання, очищення і сушіння насіння, раціональне комплектування машинних агрегатів та ефективне використання комплексів машин.

Література:

1. Розвиток виробництва соняшнику [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://studopedia.org/10-157597.html>.

2. Ринок України // АПК-інформ. – 2001. – С. 13 - 16. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.apk-inform.com/ru/news>.

3. Держкомстат України. Сільське господарство України: Статистичний збірник 2014 р.

4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

5. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/14332>.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

ЛИЖОВА А. А.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

**Науковий керівник – ст. викладач
Сагачко Ю. М.**

Специфіка сільськогосподарського виробництва полягає у значній залежності від погодних умов, природних ресурсів, тривалому циклі виробництва та ін.

Вперше поняття «конкурентоспроможність» було введено наприкінці 1970-х рр. М. Портером, який під конкурентоспроможністю приймає рентабельність та продуктивність використання ресурсів. На думку М. Портера, конкурентоспроможність – властивість товару, послуги, суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з присутніми там аналогічними товарами, послугами або конкуруючими суб'єктами ринкових відносин.

Для оцінки рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств її слід розглядати з точки зору показників – кількісно-якісна характеристика соціально-економічних явищ і процесів, вимірник, який дозволяє судити про стан економіки країни, регіону, підприємства та зміни цього стану, про економічний розвиток, підйом або спад.

Показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва визначають і порівнюють за окремі роки або в середньому за 3-5 років. Вони характеризують ефективність використання землі як основного засобу виробництва, рівень продуктивності праці, тобто ефективність використання трудових ресурсів, фондівідачу і фондомісткість продукції, окупність виробничих витрат, рівень рентабельності виробництва.

Визначення економічної ефективності виробництва окремих видів продукції рослинництва і тваринництва здійснюють на основі системи показників, які враховують відповідні особливості цих галузей. Важливою економічною категорією, яка властива діяльності підприємств на принципах господарського